

Hekayə vaxtı

Cek London

Həyat eşqi

HEKAYƏLƏR

Tərcüməçilər:
M.Süleymanov, M.Rzaquluzadə

qanun nəşriyyatı

Jack London

Love of Life

STORIES

Kitabda oxucuların çox bəyəndiyi “Həyat eşqi”, “Boz qurd”, “Meksikalı” və “Tonqal” hekayələri toplanıb. Oxunaqlı dildə qələmə alınan bu hekayələrdə sadə insanların əzmindən və cəsarətindən söz açılır. Hər dörd hekayənin bir ana xətti var: yaşamaq uğrunda mübarizə, təbiətlə mübarizə, cəmiyyətlə mübarizə, özünlə mübarizə...

Bu mənada “Həyat eşqi” xüsusilə seçilir.

Kanadanın donmuş tundrasında qızıl axtaran iki nəfər geri qayıdarkən aclıq onları əldən salır. Tərs kimi birinin ayağı burxulur, yeriyə bilmir. Yoldaşı isə onu atıb gedir. Əlbəttə, qəhrəman ölümə məhkumdur. Amma...

Oxucunu həyəcanda saxlayan bu cür ekstremal xətt hekayələrin hamısı üçün xarakterikdir. Hekayələr həm yeniyetmələr, həm də böyüklər üçün maraqlıdır.

Jack London LOVE OF LIFE

Cek London HƏYAT EŞQİ

Bakı, QANUN nəşriyyatı, 2023, 136 səh.

Janr: fiction/hekayələr

Ölçü: 120x200 mm

Cild: yumşaq

Çapa imzalandı: 22.07.2023

Naşir: Şahbaz Xuduoğlu

Tərcüməçilər: M.Süleymanov, M.Rzaquluzadə

Korrektor: Vüqar Babazadə

Texniki redaktor: Lalə Hüseyn

Mətn dizaynı: Rahilə Şamilqızı

Qapaq dizaynı: Rafael Qasım

QANUN nəşriyyatı

Bakı, AZ 1102, Tbilisi pros., 76

Tel: (+994 12) 431-16-62; 431-38-18

Mobil: (+994 55) 212 42 37

e-mail: info@qanun.az

www.qanun.az

[www.fb.com/Qanunpublishing](https://www.facebook.com/Qanunpublishing)

www.instagram.com/Qanunpublishing

ISBN 978-9952-26-375-6

© QANUN nəşriyyatı, 2011; 2012; 2016; 2020; 2023

© “Gənclik”, 1985

M Ü N D Ə R İ C A T

Boz qurd	6
Həyat eşqi	32
Meksikalı	66
Tonqal	109

BOZ QURD

Qadın qaloşlarını geymək üçün geri qayıtdı, çünki otlar şehli olduğundan yaş idi; qayıdib artırmaya çıxdıqda, gördü ki, onu gözləyən əri açılmaqda olan gözəl badam qönçəsinin seyrinə ləzzətlə elə aludə olmuşdur ki, dünyada hər şeyi yadından çıxarmışdır. Qadın ətrafa göz gəzdirib, meyvə ağacları arasındakı uca otların içini nəzərlərilə axtardı.

– Bəs Qurd hanı? – deyə qadın soruşdu.

– İndicə buradaydı ki.

Volt İrvin çiçəklər aləminin seyrindən ayrılıb, ətrafa boylandı.

– Gərək ki, o, dovşan qovlayırdı.

– Qurd! Ay Qurd! Gəl ha! – deyə Mec çağırırdı.

Onlar mumdən qayırılmış zıncırovlara bənzər çiçəklərlə dolu mansanit kollarının arasılə gedib, kəndarası yola çıxan cığırla üzüaşağı yönəldilər.

İrvin iki çeçələ barmağını ağzına soxdu və zil fiti Mecin çağırış səslərinə qarışdı.

Qadın tez qulaqlarını tıxayıb, dözümsüz halda üz-gözünü qırışdırdı.

– Of! Belə incə bir şair ola-ola, gör necə iyrənc səslər çıxarırsan! Az qaldı qulağımın pərdəsi partlasın. Bilirsənmi nə var, deyəsən, fit çalmaqda lap küçə uşaqlarını da ötərsən.

– Aha-a! Budur ha, Qurd gəldi.

Təpənin sıx kolluqları arasından quru budaqların şıqqıltısı eşidildi və birdən-birə onların başı üzərində, qırx fut hündürlüyündə sıldırım bir qayanın üstündə Qurdun başı və bədəni göründü. Onun yerə möhkəm dirənmiş qüvvətli qabaq pəncələrinin altından bir daş qopdu və it qulaqlarını şəkləyib, aşağı yuvarlanan bu daş ta onların ayaqlarının yanına gəlib çatinca-ya qədər izlədi. Onda it gözlərini sahiblərinə çevirdi, dişlərini ağarda-ağarda ağzını geniş açıb sümsündü.

– Qurd! Ay Qurd! Mehriban Qurd! – deyə kişi ilə qadın hər ikisi birlikdə aşağıdan səsləndilər.

İt onların səslərini eşitdikdə, qulaqlarını yatırıb, başını irəli uzatdı, sanki, gözə görünməyən bir əl onun başını tumarlayacaqdı.

Sonra Qurd yenidən kolluqların içinə girib yox oldu və onlar gözlərilə iti izləyə-izləyə, yollarına davam etdilər. Aradan bir neçə dəqiqə keçdikdən sonra daha geniş olan bir döngəni keçən it, ardınca bir yığın xırda daş və toz səpələyə-səpələyə qaçaraq onların yanına gəldi. Qurd öz hissiyyatını bürüzə verməkdə çox xəsis idi. İt kişinin qulaqlarını bir dəfə tutub dartmasına razılıq verdi, qadının daha uzun çəkən tu-

marlamasına dözdü və əsl qurd kimi heç bir çətinlik çəkmədən, yerlə sürünürmüş kimi, asta-asta qaçaraq, xeyli irəli gedib uzaqlaşdı.

Bədəninin quruluşuna görə, bu, yekə bir meşə qurdu idi, amma dərisinin rəngi və üstündəki xallar onun qurd cinsindən olmadığını göstərirdi. Burada açıq-aşkar it əlamətləri görünürdü. Hələ bu vaxta qədər heç bir kəs bu rəngdə bircə qurda da rast gəlməmişdi. Bu, təpədən-dırnağa qədər xurmayı: tünd-xurmayı, qırmızıya çalan xurmayı, ümumiyyətlə, xurmayı rəngdə bir it idi. Belinin və boynunun tünd qonur dərisi qarının altına sarı getdikcə sarılaşır, aralarında olan qonur tüklərdən, azacıq çirklənmiş kimi görünürdü. Döşündə, pəncələrində və gözlərinin üstündə olan ağ xallar da çirklənmiş görünürdü – oralar da bu tünd-xurmayı rəngə çalır. Gözləri isə, bir cüt qızılı-qumral zəbərcəd kimi par-par yanır.

Kişi ilə qadın itlərinə yaman bərk isinişmişdilər. Bəlkə, bu ona görə idi ki, onlar bu iti çox böyük çətinliklə ram edə bilmişdilər. Əvvəllər it haradansa onların xırdaca dağ yaylaq evlərinin yaxınlığına gəlib çıxdığı zaman, onu öyrəşdirmək çox çətin bir iş idi. Acından üzülmüş, pəncələri qan içində olan it, onların gözləri önündə pəncələrinin lap qabağında bir dovşanı tutub boğmuş, sonra isə, zorla bulağa qədər sürünüb qarağat kolunun dibində yığılıb qalmışdı. Volt İrvin bu çağırılmamış qonağa baxmaq üçün bulağa endikdə, it onu qəzəbli bir mırıltı ilə qarşılarmışdı. Mec də itlə dostlaşmaq üçün, ona bir yekə qazan

süd və çörək gətirib gəldikdə, onu da belə mırıltı ilə qarşılamışdı.

Bu qonaq yaman adamayovuşmaz idi. Onlar dostlaşmağa nə qədər can atırdılarsa, rədd edirdi, ona əl uzadan kimi o saat qorxunc dişlərini ağardır və qonur dərisinin tüklərini qabardır. Amma it onların bulğunun yanından çıxıb getmir, orada yatıb-durur və onun üçün gətirilən hər bir şeyi yeyirdi; bu şərtlə ki, adamlar yeməyi gətirib təhlükəsiz bir məsafədə qoymalı, özləri isə çıxıb getməliyidilər. Aydın idi ki, o, yalnız hərəkət edə bilmədiyi üçün burada qalırdı. Bir neçə gün sonra, bir qədər özünə gəldikdə, it birdən-birə yox oldu.

Əgər İrvin elə bu vaxt ştatın şimal hissəsinə getməli olsaydı, yəqin ki, onların tanışlığı bununla da bitmiş olardı. Qatar Kaliforniya ilə Oreqon arasındakı sərhədin yaxınlığından keçərkən, İrvin təsadüfən pəncərədən baxdıqda, bu adamayovuşmaz dostunu görmüşdü. Boz qurda bənzəyən yorğun və eyni zamanda inadlı olan həmin it, iki yüz mil məsafəni qaçdıqdan sonra, toz və palçıq içində, dəmir yolu boyunca qaçaraq gedirdi.

İrvin çox fikirləşməyi xoşlamazdı. O biri stansiyada o, qatardan düşüb dükandan bir qədər ət aldı, şəhərin kənarında qaçqın iti tutdu.

Qurdu yük vaqonunda gətirib gəldilər. Beləliklə o, yenə dağdakı yaylaq evinə gəlib çıxdı. Bu dəfə onu düz bir həftə zəncirdə saxladılar və ər-arvad sevə-sevə

ona qulluq etdilər. Amma onlar öz məhəbbətlərini çox böyük ehtiyatla ifadə etməli olurdular. Başqa bir planetdən gəlmiş kimi, yovuşmaz və dalaşqan it, onların bütün mehriban sözlərinə qəzəbli mırıltı ilə cavab verirdi. Amma heç vaxt hürmərdü. Bütün bu müddətdə heç bir kəs onun bircə dəfə də hürməsini eşitməmişdi.

Onu ram etmək çox çətin bir məsələ idi. Amma İrvin çətin işləri xoşlayırdı. O, üzərinə aşağıdakı sözlər yazılmış mistal bir lövhə sifariş etdi: «Kaliforniya, Sonoma əyaləti, Qlen-Ellen, Volt İrvinə qaytarmalı». Qurdun boynuna bir xalta taxıb, bu lövhəni ora möhkəm bərkitdilər. Sonra onu açdılar, it o saat yox oldu. Bir gün sonra Mendosinodan bir teleqram gəldi: iyirmi saatın ərzində it yüz mil yolu qaçaraq şimala sarı getmiş, sonra onu tutmuşdular.

Qurdu nəqliyyat kontoru qaytarıb gətirdi. Onu üç gün bağlı saxladılar, dördüncü gün açıb buraxdılar və it yenə yox oldu. Bu dəfə Qurd Oreqonun cənub rayonlarına qədər gedib çıxa bilmişdi. Orda onu yenə tutub, evə qaytardılar. Hər dəfə buraxdıqda qaçır, özü də həmişə şimala gedirdi. Sanki, nə yenilməz bir qüvvə onu şimala qovurdu. Bir dəfə Qurdu Şimali Oreqondan tutub qaytardıqda, İrvin demişdi ki, bu ev cazibəsidir».

Bu dəfə boz qaçaq Kaliforniyanın yarısını, bütün Oreqon ştatını və Vaşinqtonun yarısını keçib getdikdən sonra tutub öz yerinə geri qaytarmışdılar. Onun qaçışının sürəti çox təəccüblü idi. Qurd yeyib

doyduqdan və dincəldikdən sonra, buraxılan kimi, bütün enerjisini sürətlə qaçmağa sərf edirdi. Dürüst təyin etmək mümkün olmuşdu ki, birinci gün yüz əlli min qədər, sonra isə bir adam tərəfindən tutulanadək, orta hesabla, gündə yüz min yol gedirdi. Həmişə də üzülmüş, vəhşiləşmiş bir halda qayıdıb gəlir, amma bərkişmiş, dincəlmiş, yeni qüvvə toplamış vəziyyətdə qaçıb gedirdi. Heç bir kəsin baş tapa bilmədiyi naməlum daxili bir meylin təsiri ilə o həmişə şimala sarı gedirdi.

Bütün il bu müvəffəqiyyətsiz qaçıb qayıtmalarla başa çatdı; axırda it öz taleyi ilə barışıb, burada, bir zaman ilk gəldiyi gün dovşan boğub, bulaq yanında yatdığı həmin bu yerdə, kollecın yaxınlığında qaldı. Amma xeyli vaxt keçdikdən sonra kişi və qadın onu tumarlaya bildilər. Bu böyük bir qələbə idi. Qurd elə yovuşmaz idi ki, yaxın düşmək heç mümkün deyildi. Kollecə gələn qonaqlardan heç biri onunla dostlaşa bilməmişdi. Kim buna təşəbbüs edirdisə, cavabında boğuş bir mırıltı eşidirdi. Əgər bir adam cürət edib yaxınlaşsaydı, onda Qurdun üst dodağı qalxıb altından iti dişləri görünür və elə qəzəbli bir mırıltı eşidilirdi ki, ən cürətli qoçaqları da, bütün qonşudakı itləri də qorxuya salırdı; bu itlər it mırıltısını çox eşitmişdilər, amma qurd mırıltısını heç bir vaxt eşitməmişdilər.

Bu itin keçmişi məlum deyildi. Həyatının tarixi Volt ilə Mecgildən başlanırdı. Haradansa cənubdan gəlmişdi, amma yanından qaçıb gəldiyi əvvəlki sahibi barəsində heç bir məlumat almaq mümkün olmamış-

dı. Mecin süd aldığı ən yaxın qonşusu missis Conson təkid edirdi ki, bu Klondayk itidir. Arvadın qardaşı bu uzaq ölkədəki buzlar arasında qızıl axtarışında işləyirdi, buna görə də həmin arvad bu məsələlərdə özünü bilici sayırdı.

Onunla mübahisə edən də yox idi. Qurdun qu-laqlarının ucunu nə vaxtsa bərk don vurubmuş, elə indi də tamam sağalmamışdı. Bundan başqa, Qurd Alyaska itlərinə də bənzəyirdi, bu itlərin şəkillərini İrvin və Mec dəfələrlə jurnallarda görmüşdülər. Onlar tez-tez qurdun keçmişi barəsində söhbət edir, oxuduqları və eşitdiklərinə əsaslanaraq, bu itin uzaq şimalda necə bir həyat keçirdiyini təsəvvür etməyə çalışırdılar. Bilirdilər ki, şimal hələ də bu iti özünə sarı çəkməkdədir. Gecələr qurd yavaşcadan zingildəyirdi, amma şimal küləyi qalxıb ayaz artdıqda, yaman narahat olmağa və şikayətli-şikayətli ulamağa başlayırdı. Bu, qurd ulamasına bənzəyirdi. Amma heç vaxt hürmürdü. Heç bir vasitə ilə onu itə məxsus bircə dəfə səs çıxarmağa məcbur etmək mümkün olmurdu.

İrvin ilə Mec Qurdu özlərinə isinişdirə bildikləri bu uzun müddət içərisində tez-tez öz aralarında mübahisə edirdilər ki, bu itin sahibi kim sayılmalıdır. Hər ikisi onu öz iti bilirdi və itin ən cüzi bir rəğbət meylini özü üçün fəxr sayırdı. Amma üstünlük lap başlanğıcdan İrvinin tərəfində idi, həm də başlıca olaraq ona görə ki, o, kişi idi. Görünür ki, Qurdun qadınlar barəsində heç bir təsəvvürü yox idi. O, qadınları əsla başa düşmürdü. Mecin qadın yubkalarına heç cür öyrəşə

bilmirdi, onun xışıltısını eşidən kimi, hər dəfə qulaqlarını şəkləyib qəzəblə mırıldayırdı. Küləkli günlərdə isə qadın ona heç yaxın düşə bilmirdi.

Amma yeməyi ona Mec verirdi. Bundan başqa, mətbəx onun ixtiyarında idi və yalnız onun xüsusisi bir lütf ilə Qurda oraya girməyə icazə verilirdi. Mec tamamilə arxayın idi ki, arada onun yubkası kimi qorxunc bir əngəl olmasına baxmayaraq, itin rəğbətini qazana biləcəkdə. Volt isə hiylə işlədirdi, o yazı yazdıqda, iti ayağının altında uzandırıb, tez-tez başını sığallayır, dilə tuturdu; bu zaman öz işi çox ağır gedirdi. Axırda Volt üstün gəldi, yəqin ona görə ki, o, kişi idi; amma Mec deyirdi ki, əgər o, bütün qüvvəsini şeir yazmağa sərf edib, Qurdu rahat buraxmış olsaydı, onlar daha yaxşı yaşayırdılar və pulları da çox olardı.

Onlar beş dəqiqəyə qədər dinməz-söyləməz enişlə düşdükdən sonra Volt dillənib dedi:

– Gərək axırıncı şeirlərimdən bir xəbər tutam. Mən əminəm ki, poçtda indi mənim üçün pul gəlmiş olar və biz o pula qarabaşaq unu, bir qallon ağcaqayın şərbəti və sənin üçün təzə qaloş alarıq.

– Bir də ki, missis Consonun gözəl inəyinin ləzzətli südündən alarıq, – deyə Mec əlavə etdi. – Axı bilirsən ki, sabah ayın biridir.

Volt qeyri-ixtiyari üz-gözünü qırışdırdı, amma o saat üzü işıqlandı və sağ əlini kurtkasının cibinə vurub dedi:

– Zıyan yoxdur! Burada Kaliforniyanın ən çox süd verən inəyi hazırdır.

– Onu nə vaxt yazıb qurtarıbsan? – deyə Mec cəld soruşdu və məzəmmətlə əlavə etdi: – heç mənə göstərməyibsən!

– Mən qəsdən bu şeirləri saxlamışam ki, poçta gedəndə, yolda, bax, belə bir yerdə sənə oxuyum, – deyə o, üzərində oturmaq mümkün olan quru bir kö-tüyü əliylə göstərdi.

Sıx ayı döşəyi kolları altından axan xırdaca bir bulaq sürüşkən yosun basmış böyük bir daşın üstündən şırıltı ilə süzülüb, düz onların ayağı altından – cığırdan keçirdi. Dərədən torağayların gözəl incə nəğmələri eşidilirdi. Ətrafda isə gah günün işığında parıldaya-parıldaya, gah da kölgədə yox ola-ola iri, sarı kəpənəklər uçuşurdu.

Volt ahəstə səslə öz əsərini oxuduğu zaman, aşağıdan qalın kolların arasından bir tappıltı gəldi. Bu, ağır-ağır atılan addım səsləri idi. Bu səsə arabir ayaq altından qopub yuvarlanan daşların boğuş tappıltısı da qarışırdı, Volt oxuyub qurtardıqdan sonra baxışlarını arvadına çevirib, onun təsvibini gözlədikdə, birdən cığırın döngəsində bir adam göründü. O, başıaçıq idi, üz-gözündən puçur-puçur tər tökülürdü. Bir əlindəki yaylıqla tez-tez üzünün tərini silir, o biri əlində isə təzə şlyapasını və boynundan açdığı tamamilə islanmış nişastalı yaxalığını tutmuşdu. Bu, möhkəm vü-cudlu, boylu-buxunlu bir adam idi. Əzələləri, sanki,